

Lagmotion 89

Jansson: Förslag till lag om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet

Till Riksdagen

MOTIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I lagmotionen föreslår jag att lagen om val av Finlands företrädare i Europaparlamentet utformas så att av landets 16 företrädare en väljs på Åland, som vid valet utgör en valkrets och inte ingår i indelningen av landet i valområden.

Lagmotionen ansluter sig till regeringens proposition nr 297.

MOTIVERING

Folkomröstningen 20.11.1994 på Åland gav klart besked om att Åland skall anslutas till Europeiska unionen och till dess institutioner i fullt medvetande om att en betydande del av de ärenden som enligt självstyrelselagen för Åland faller inom området för landskapets lagstiftningsbehörighet övergår till området för gemenskapens lagstiftning.

Till följd av denna kompetensöverföring och för att trygga representation för den åländska befolkningen i Europaparlamentet, bör Åland vara en valkrets och valsättet bör vara proportionellt på samma sätt som i riksdagsmannaval.

Regeringens proposition baserar sig på EG-valarbetsgruppens betänkande. Ålands landskapsstyrelse har yttrat sig över detta betänkande i kritiska ordalag både vad gäller bedömningen av Ålands självstyrelses status och själva lagförslaget.

I propositionen redogör regeringen för Ålands representation i EU (sid. 23). Redogörelsen är visserligen mera objektiv än den som ingick i EG-valarbetsgruppens betänkande, men också den stannar för ett resonemang enligt vilket Ålands

intressen kan tillgodoses utan representation i Europaparlamentet. Dock anser regeringen att förhandlingar om en 17:e plats för Finland omedelbart skall inledas och att denna plats skall besättas av en representant för landskapet Åland. Denna åsiktsförklaring syftar till att nå en lösning på sikt.

Enligt 31 § i lagförslaget förrättas val av företrädare till Europaparlamentet första gången 20.10.1996. Vid det valet bör Åland kunna välja en representant till Europaparlamentet enligt bestämmelserna i denna lag oberoende av om Finland då har 16 eller 17 platser. I praktiken handlar frågan om det största partiets sista mandat.

Lagtekniskt krävs endast smärre ändringar i det lagförslag som ingår i propositionen, därför att lagen om riksdagsmannaval (391/69) till vilken det hänvisas är anpassad till att Åland är en valkrets och valet är delvis proportionellt.

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

att Riksdagen skall godkänna följande lagförslag:

Lag

om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 69 § 1 mom. riksdagsordningen föreskriver, stadgas:

Val av företrädare i Europaparlamentet

1 §

I Finland skall vid *val av företrädare i Europaparlamentet* för en period av fem år väljas 16 företrädare så att 15 företrädare väljs i landet utom Åland och en företrädare väljs i landskapet Åland så som stadgas i denna lag.

För valet indelas landet, med undantag för Åland, i valområden enligt 4 §.

I landskapet Ålands valkrets väljs företrädaren med iakttagande i tillämpliga delar av vad som är stadgat i lagen om riksdagsmannaval (391/69) vad gäller uppställande av kandidater, valförrättning samt fastställande och meddelande av valresultatet.

Rösträtt och valbarhet

2 och 3 §§

(Såsom i regeringens proposition 297)

Valområden och valmyndigheter

4 §

För val av företrädare i Europaparlamentet är landet, med det undantag som följer av 2 mom., indelat i följande valområden som baserar sig på de valkretsar som anges i lagen om riksdagsmannaval (391/69):

1) det södra valområdet som omfattar Helsingfors stads och Nylands läns valkretsar,

2) det västra valområdet som omfattar Åbo läns södra och norra valkretsar samt Tavastehus läns södra och norra valkretsar,

3) det östra valområdet som omfattar Kymene, S:t Michels, Kuopio, Norra Karelens och Mellersta Finlands läns valkretsar, samt

4) det norra valområdet som omfattar Vasa, Uleåborgs och Lapplands läns valkretsar.

Landskapet Åland står utanför indelningen i valområden.

5 §

Inom varje valområde finns en centralnämnd

för valområdet. Som sådan fungerar inom det södra valområdet centralnämnden i Helsingfors stads valkrets, inom det västra valområdet centralnämnden i Åbo läns södra valkrets, inom det östra valområdet centralnämnden i Kuopio läns valkrets och inom det norra valområdet centralnämnden i Uleåborgs läns valkrets.

Valkretscentralnämnden i landskapet Ålands valkrets fullgör de uppgifter som enligt denna lag ankommer på centralnämnd i valområde.

Om förberedande åtgärder för valet, sammanträden, protokoll och expeditioner gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om valkretscentralnämnder vid riksdagsmannaval.

6—10 §§

(Såsom i regeringens proposition 297)

Vallängder

11—13 §§

(Såsom i regeringens proposition 297)

Uppställande av kandidater

14—17 §§

(Såsom i regeringens proposition 297)

Valförrättning

18—21 §§

(Såsom i regeringens proposition 297)

Fastställande och meddelande av valresultatet

22—26 §§

(Såsom i regeringens proposition 297)

Särskilda stadganden

27—33 §§

(Såsom i regeringens proposition 297)

Helsingfors den 23 november 1994

Gunnar Jansson

Jansson: Ehdotus laiksi Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotan lakialoitteessa, että laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista muotoillaan siten, että maan 16 edustajasta yksi valitaan Ahvenanmaalta, joka muo-

dostaisi vaaleissa yhden vaalipiirin eikä sisältyisi maan vaalialuejakoon.

Lakialoite liittyy hallituksen esitykseen 297.

PERUSTELUT

Ahvenanmaalla 20.11.1994 toimitettu kansanäänestys antoi selvän vastauksen siihen, että Ahvenanmaa liitetään Euroopan unioniin ja sen toimielimiin täysin tietoisena siitä, että huomattava osa Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan maakunnan lainsäädäntövallan alaan kuuluvista asioista siirtyy yhteisön lainsäädännön alaan.

Tämän toimivallan siirron seurauksena ja Ahvenanmaan väestön edustuksen turvaamiseksi Euroopan parlamentissa Ahvenanmaan tulisi muodostaa yksi vaalipiiri ja vaalitavan tulisi olla suhteellinen samalla tavalla kuin kansanedustajien vaalissa.

Hallituksen esitys perustuu EY-vaalityöryhmän mietintöön. Ahvenanmaan maakuntahallitus on antanut tästä mietinnöstä kriittisiä sanankäänteitä sisältävän lausunnon sekä Ahvenanmaan itsehallinnon aseman että itse lakiehdotuksen arvioimisen osalta.

Hallitus selostaa esityksessään (s. 23) Ahvenanmaan edustusta EU:ssa. Selostus on tosin objektiivisempi kuin EY-vaalityöryhmän mietintöön sisältynyt selostus, mutta sekin päättyy ajatukseen, jonka mukaan Ahvenanmaan edut voidaan turvata ilman edustusta Euroopan parla-

mentissa. Tosin hallitus katsoo, että neuvottelut Suomen 17. edustajanpaikasta on käynnistettävä välittömästi ja että tämä paikka on täytettävä Ahvenanmaan maakunnan edustajalla. Tämän tahdonilmaisun tarkoituksena on ratkaisuun pääseminen pidemmällä aikavälillä.

Lakiehdotuksen 31 §:n mukaan Euroopan parlamentin edustajien vaalit toimitetaan ensimmäisen kerran 20.10.1996. Näissä vaaleissa Ahvenanmaan tulee voida valita yksi edustaja Euroopan parlamenttiin tämän lain säännösten mukaisesti siitä riippumatta, onko Suomella tuolloin 16 vai 17 paikkaa. Käytännössä kyse on suurimman puolueen viimeisestä paikasta.

Lakiteknisesti hallituksen esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen tarvitaan ainoastaan pienehköjä muutoksia, koska kansanedustajain vaaleista annettua lakia (391/69), johon esityksessä viitataan, sovelletaan siten, että Ahvenanmaa on yksi vaalipiiri ja vaalit ovat osaksi suhteelliset.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla, säädetään:

Euroopan parlamentin edustajien vaalit

1 §

Euroopan parlamenttiin valitaan Suomesta *Euroopan parlamentin edustajien vaaleissa* viiden vuoden pituiseksi toimikaudeksi 16 edustajaa siten, että maasta Ahvenanmaata lukuun ottamatta valitaan 15 edustajaa ja yksi edustaja valitaan Ahvenanmaan maakunnasta siten kuin tässä laissa säädetään.

Vaaleja varten maa jaetaan Ahvenanmaata lukuun ottamatta vaalialueisiin 4 §:n mukaisesti.

Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä valitaan edustaja ottaen soveltuvin osin huomioon, mitä kansanedustajain vaaleista annetussa laissa (391/69) on säädetty ehdokkaiden asettamisesta, vaalien toimittamisesta sekä vaalien tuloksen vahvistamisesta ja ilmoittamisesta.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

2 ja 3 §

(Kuten hallituksen esityksessä 297)

Vaalialueet ja vaaliviranomaiset

4 §

Euroopan parlamentin edustajien vaaleja varten maa on jaettu, 2 momentista johtuvaa poikkeusta lukuun ottamatta, kansanedustajain vaaleista annetun lain (391/69) mukaisten vaalipiirien perusteella seuraaviin vaalialueisiin:

1) eteläinen vaalialue, johon kuuluvat Helsingin kaupungin ja Uudenmaan läänin vaalipiirit;

2) läntinen vaalialue, johon kuuluvat Turun läänin eteläinen ja pohjoinen vaalipiiri ja Hämeen läänin eteläinen ja pohjoinen vaalipiiri;

3) itäinen vaalialue, johon kuuluvat Kymen, Mikkelin, Kuopion, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen läänin vaalipiirit; sekä

4) pohjoinen vaalialue, johon kuuluvat Vaasan, Oulun ja Lapin läänin vaalipiirit.

Ahvenanmaan maakunta jää vaalialuejaon ulkopuolelle.

5 §

Kullakin vaalialueella on vaalialueen keskusvaalilautakunta, jona toimii eteläisellä vaalialueella Helsingin kaupungin vaalipiirin keskusvaalilautakunta, läntisellä vaalialueella Turun läänin eteläisen vaalipiirin keskusvaalilautakunta, itäisellä vaalialueella Kuopion läänin vaalipiirin keskusvaalilautakunta ja pohjoisella vaalialueella Oulun läänin vaalipiirin keskusvaalilautakunta.

Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirin keskusvaalilautakunta suorittaa tämän lain mukaan vaalialueen keskusvaalilautakunnalle kuuluvat tehtävät.

Vaalialueen keskusvaalilautakunnan valmistavista toimenpiteistä vaaleja varten, kokouksista, pöytäkirjoista ja toimituskirjoista on soveltuvin osin voimassa, mitä vaalipiirin keskusvaalilautakunnan osalta kansanedustajain vaaleja varten säädetään.

6—10 §

(Kuten hallituksen esityksessä 297)

Vaalihuettelot

11—13 §

(Kuten hallituksen esityksessä 297)

Ehdokkaiden asettaminen

14—17 §

(Kuten hallituksen esityksessä 297)

Vaalien toimittaminen

18—21 §

(Kuten hallituksen esityksessä 297)

Vaalien tuloksen vahvistaminen ja ilmoittaminen

22—26 §

(Kuten hallituksen esityksessä 297)

Erinäiset säännökset

27—33 §

(Kuten hallituksen esityksessä 297)

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 1994

Gunnar Jansson